

DAGSINS MEINING

Hvar er útflutnings-virðið?

Tað tykist sum um, at tær politisku kreftirnar, ið høvdu ábyrgd av einum illa funderaðum figgjarlógaruppskoti seinasta heyst, vilja benda almenna kjakið inn á eina kós, har ein myta skal sementerast um, at nýstovnaða samgongan ynskir hall á figgjarlógini. Hetta er ikki rætt. Hevði undanfarni figgjarmálaráðharri lagt eitt uppskott fram í august, ið hekk saman við eftirfarandi inntøkumetingum, so var hetta ikki eitt evni í dag.

Óansæð keksavgjöldum o.á., so vóru inntøkumetingar-nar hjá Karsteni Hansen alt ov høgar. Her eigur ein bein-leiðis spurningur at verða til rætta avvarandi: Hví var ikki betri skil í inntøkumetingunum, tá man snikkaði eina figgjarlóg saman, ið var so tepur, at sjálvt dikterað vinn-ingsbýti og fuglar á takinum í form av væntaðari sølu-inntøku av bygningum var tikin við?

Her tykist verða eitt mynstur. Tá best stóð til vóru inn-tøkur landskassans undirmettar. Tá so inntøurnar vóru hægri enn mett var, so steðgaði eingin á og spurdi, hvi tær ikki vóru beinari. Nú kreppa er í næststørstu útflut-ingsvinnuni visir tað seg at verða øvugt, har landskass-ans inntøkur hava verið yvirmettar. Hetta bendir á, at tað er ein grundleggjandi trupulleiki í mátanum, ið inntøk-umetingar verða gjordar uppá. Í hvussu so er kann ikki góðtakast, at inntøkumetingar fella við útvið 10% uppá fáar mánaðar, uttan okkurt heilt serligt hendir.

Hallið á figgjarlógini skyldast í høvduðsheitinum ikki, at keksavgjaldið o.s.fr. ikki varð samtykt. Hallið er fyrst og fremst eitt úrslit av lækkandi skattainntøkum, ið ikki hava verið tiknar hædd fyri í figgjarlógaruppskotinum. Óansæð, hvør hevur feilín, so er eitt figgjarlógarupp-skot, ið í stóran stíl yvirmetir bæði vanligan inntøkuskatt og partafelagsskatt, ikki eitt gott figgjarlógaruppskot.

Eitt er so Karsten Hansen og nú væl og virðiliga punkt-eraða mytan um, hvussu tungt hann hevur sitið á lok-inum, men eitt annað er, um kjakið um føroyska bú-skapin hevur verið á rætta spori?

Tað hevur verið sera nógv fokuserað uppá BTÚ frá eitt nú Búskaparráðnum, men hvar er útflutningsvirðið í øll-um hesum her? Tað tykist sera einfalt, at tá nú føroyska útflutningsvirðið fellir við risastórum millióna upp-hæddum í alivinnuni, ið hevur staðið fyri útvið ein fjórð-ing av samlaða útflutninginum, so kann tað ikki koma óvart á nakran, at landskassans inntøkur fella, tá ein tíð er frálítið. Tá fólk verða uppsøgd, so minka skattainn-tøkurnar hjá landinum, og tá stór partafeløg fara frá tiggjutals milliónum í yvirskoti til hall, so minka inntøkurnar frá partafelagsskatti.

Spurningurin er, um ikki tíð er at revurdera, hvussu vit hyggja at føroyska búskapinum. Útflutningsvirði er ein faktorur, ið ikki kann ignorerast, hóast tað tykist sum um hetta hevur verið gjørt politiskt og partvist í ráð-gevandi organum seinastu 6 árinu. Úrslitið siggja vit í dag við einari figgjarlóg, ið fer at tátta í hálvari milli-ard í arvaðum halli, um ikki okkurt munagott verður gjørt. Hetta hall er ikki, tí at nakar hevur ynskt tað. Hetta hall er, tí at metingarnar undir seinasta figgjar-lógaruppskoti eru skeivar. Ikki vakur varði eftir figgi-arpolitikkín hjá undanfarnu samgongu.

Blaðfólk: Aki Berttholm aki@sosialurin.fo Eyðun Klekstein eydun@sosialurin.fo Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo Heri á Rógvi heri@sosialurin.fo Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo Solby Eliassen solby@sosialurin.fo Dagfinn Olsen dagfinn@sosialurin.fo Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo Páll Holm Johannesen pall@sosialurin.fo Heini í Skorini heini@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Finnbjørg Nattestad finnbjorg@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

VIÐMERKINGAR

Hevur Tjóðveldisflokkurin einkarrætt ella ongan rætt

Annita á Fríðriksmørk,

tingkvinna

Tjóðveldisfloksins



Oddagreinin í Dimmalætt-ing týsdagin hevst at Tjóð-veldisflokkinum. Trupul-leikin er, at vit stríðast fyri at fáa umboðan í Norður-landaráðnum.

Siðvenjan brotin

Tað, sum vit hava funnist at, er, at sitandi samgonga hevur brotið við ta sið-venju, sum altið hevur ver-ið galdandi siðani Løgting-ið fekk umboð í Norður-landaráðið. Siðvenjan er, at andstøðan og samgongan velja hvør sitt umboð at umboðað Føroyar í Norður-landaráðnum. Hetta heldur

Tjóðveldisflokkurin er ein skilagóð avgerð; sum øll løgting undan tí, sum nú situr, hava tikið undir við. Lika siðani føroyska um-boðanin byrjaði í Norður-landaráðnum. Men sum tann kritiska røddin, so sigur oddagrein-in: "Men Tjóðveldisflokk-urin hevur nú einaferð ikki einkarrætt til umboðan í hesum ráð,...". Til tað er at siga, at tað er púra rætt! Men vit visa bara á og ynskja, at siðvenjan, við at andstøðan velur annað umboðið, verður hildin. Hendan siðvenja má væl

eisini kunnað verða gald-andi, fyri tað um Tjóðveld-isflokkurin situr í andstöðu.

Hvør velur andstöðumboðið

Og oddagreinin heldur fram "...og at halda uppá, at Kári P. Højgaard úr Sjálvs-stýrisflokkinum ikki er umboð fyri andstöðuna á Føroya Løgtingi, er nú at fara eitt sindur ov lætt um politiska veruleikan, sum hann sær út í dag." Men, tað er also ikki Kári P Høj-gaard, sum er trupulleikin. Trupulleikin er, hvør ið hevur valt Kára P Høj-gaard. Og í hesum føri er tað also ikki andstöðan, sum hevur valt hann, men tað hevur samgongan gjørt.

Ein ókritisk rødd er so behagilig

Og tað er ein bangin sam-gonga, sum treytar sær, at andstöðurøddin í talar, skal verða vald av samgonguni sjálvari.

Við at keypa Sjálvstýris-flokkinn upi í valbólkín hjá

samgonguni, mátti sam-gongan rinda við einum nevndarsessi í maktmiklu figgjarnevndini. Men aft-urfyri fekk hon so valt, hvør í skuldi umboða land-ið í Norðurlandaráðnum.

Tí hvat fekk samgongan burturúr við at fara í valbólk við Sjálvstýris-flokkin. Burtursæð frá, at hon misti ein nevndarsess í figgjarnevndini, so fekk hon sjálvandi tað burturúr, at hon sum samgonga gjørdi av, hvør í andstöðuni umboðaði Føroyar. Og til tað vildi hon sjálvandi hava eina rødd, sum ikki var krit-isk mótvegis samgonguni.

Óli og Kári - týpiskir stríðsmenn
Oddagreinaskrivarin sigur seg siðani ikki skilja, hvi tað er also ikki Kári P Høj-gaard, sum er trupulleikin. "Ser-liga, tá tað nú eru tveir so-kallaðir sjálvstýrisflokkar, sum koma at sita í Norður-landaráðnum hesa ting-setuna. Vár talan um ein sambands- og ein javnaðar-mann, so høvdu vit kunnað sett okkum inn í grundgev-ingarnar hjá Tjóðveldis-flokkinum, men tað kunnu vit ikki nú." Nú veit eg ikki um oddagreinaskrivarin heldur, at Óli Breckmann og Kári P Højgaard eru týpiskir stríðsmenn fyri føroyskum sjálvræði.

Men aftur her, so er tað

ikki tað, sum málið snýr seg um. Málið snýr seg í stuttum um, hvør í skal velja andstöðumboðið í Norðurlandaráðið. Skal tað verða samgongan ella skal tað verða andstöðan.

Tjóðveldisflokkurin heldur so, at tað skal verða, eins og tað altið hevur verið; - nemliga, at tað skal verða andstöðan, sum velur sitt umboð, og at sam-gongan velur sitt.

At samgongan so er ósamd, er so ein onnur sök. At hon harafturat er í meiriluta, og soleiðis kann trumla meiningarnar hjá andstöðuni niður til ein og hvørja tíð; tað kunnu vit so ikki forða fyri.

Men við Tjóðveldis-flokkinum í andstöðu verður slíkur politikkur ikki færdur uttan átalu, - tað má samgonguverjan í Dimmu so bara góðtaka, - um hon so góðtekur tað ella ei.x

Høgni Hoydal søgufalsari

Johan Samuelsen



antið hevur havt minstu til-trúgv til, at føroyingar fingu umboðan uttanfyri landoddarnar nakrastaðni við heimastýrislóginu í hond – teir settu seg sum vanligt afturá at siga somu søguna aftur og aftur um, hvussu altavgerðini tað er fyri føroysku tjóðina, at vit tóku fulla ábyrgd av hesum landi, fingu suverenitetin, so stóðu allar dyr opnar – hátíðarligir og stóroraðir hava teir altið verið, men at fara pragmatiskan politikkk í verki so eiðaserir! Allur annar politiskur tanki var at rokna sum politiskt møsn,varð sagt, og so bleiv flent uppá háð um tankar-nar og ynskini hjá P.M.Dam í 60-árunum um føroyska umboðan í Norðurlanda-ráðnum. Tað vistu væl-lærdu tjóðveldisfólkini bet-

ur enn nakar annar, at við heimastýrislóginu í hond, so bar onki til – tað sum hevur sermerkt henda flokk hevur verið stírvnaða turkatrúgv-in uppá, at bar ikki ALT til, so bar onki til – tyngri enn tyngsta betong at dansa við, og ein ótrúliga frelst polit-isk meining, sum ongantið hevur kunnað brúkst til nakað sum helst, tað er veruleikin – heldur ikki hesi seinastu 6 árinu í Tinganesi, vit komu ikki úr stað í sjálvbjargnisstremb-anini, tí alt ella onki politikkurin ráddi, og førði m.a. til eitt púra óneyðugt pengaoyðsl hjá føroyska skattgjaldaranum, í eini al-ment figgjaðari fullveldis-propagandu, sum vit nú koma at gjalda afturfyri í ólukkumáta, pluss alla hina elindigheitina við at kvetta blokkín o.s.fr.

Vit kenna øll til mótsøð-una í tjóðveldisflokkinum móti umboðan á Fólkatingi – har høvdu føroyinar onki at gera, varð sagt, tí før-oyskur politikkur skuldi fæst heima á Føroya lög-tingi, og onga aðrastaðni – aftur hesin ótrúligi heima-beitispolitikkurin og æviga

nalvaskoðanin, við púrt ongum sum kemur í nánd av nøkrum, sum hevur við politiskt útsýni, viðskygni og nýghusan at gera, og enn minni við nokrum sum helst áliti á føroysku tjóð-ina og hennara møguleikar í altjóða samfelagnum. Men so royndi Zakarias Vang seg á einum uttan-flokkalista til eitt fólka-tingsval, sum eitt slag av einum tjóðveldismanni, jú, tað visti seg at bera hampi-liga væl til, og so broytti flokkurin kós, nú var tað knappliga gott latin, og kanska tevjaði onkur nakrar dansakr krónur, tær lukta hóast alt ikki so illa hjá tjóðveldisfólki, heldur ikki í dag!

Og sama er at siga um stóra upplýsingararbeiðið, sum P.M. Dam eftir tógvið stríð fekk danskar politikkk-arar sum Jens Otto Krag o.á. at skilja, og seinri at stuðla føroyingum í okkara sjálvsögdu umboðan í Norðurlandaráðnum, sum minsti, men reinasti, norð-urlendski svanin – tað kravdi politiskt dirvi og viðskygni og ikki minst eina turkatrúgv uppá, at tað

bar til at tamba heimastýr-islógina, so at vit vunnu okkara sjálvsögdu rættindi í Norðurlandaráðnum. Men tað var so sanniliga ikki tjóðveldisflokkinum fyri at takka á nakran hátt, at hetta gjørdist veruleiki – og onki er meira skeivt enn mátin Høgni Hoydal í dag leggur hetta málið fram, har hann situr í andstöðu og má leggja seg á knøini fyri lög-manni Jóanes Eidesgaard og løgtingsformanni Ed-mund Joensen fyri at sleppa inn í hitan í Norðurlanda-ráðnum fyri ikki púra sta at vera gloymdur – hvør veit, kanska sleppur hann uttan sjálvur at gjalda hesaferð upp í part í onkrum filmi, hóast alt -, og tosar um sið-venju, at samgonga og and-støða altið hava verið um-boðað í Norðurlandaráðn-um. Og at tjóðveldisflokk-urin hevur serligar fortreyt-ir fyri at samvinna í ráðn-um, kanska framum aðrar føroyskar flokkar – nøgv fyri at hoyra frá hesum flokki í dag, sum ongantið trúði uppá møguleikan fyri føroyskum limaskapi vegna sin nationalistiska betong-politikk, og sat afturá og

flenti háðandi, meðan aðrir stríddist fyri føroyskari umboðan. Tvørturímóti, so sótu teir heima undir homr-unum og gorraðu um loys-ing og fullveldi, og søgdu, at onki bar til at fáa nakran limaskap í Norðurlanda-ráðnum við heimastýrislóg-ini í hond! Hesin upp-gevandi alt ella onki tankin er og hevur verið drepandi fyri alla føroyska luttøku í norðurlendskum og altjóða høpi. Tað er veruleikin Høgni Hoydal, og so kanst tú venda og snara hesum máli til egnar fyrimur, sum tú vilt, men sannleikin er nú einaferð sannleikin, og søguna kanst tú ikki broyta – tað er fyrst og fremst javnaðarflokkinum fyri at takka, at vit fingi umboðan í Norðurlandaráðnum, og als ikki tjóðveldisflokkin-um, sum lá bakk, honum so líkt, tá tað snúði ses um at visa á loysnir og gongdar leiðir !

Og annars visti eg ikki betri enn at Kári P. Høj-gaard eisini hoyrir til and-støðuna, so hví ikki lata hann sleppa at royna seg í Norðurlandaráðnum? Sjálvandi.

Karaktermgørð í nýggjari tíð 1:

Dreyfus og Tønnes tilburðirnr

Jón Ellendersen



Alfred Dreyfus (1859-1936) var jødi og kapteynur í franska herinum. Um aldarskiftið (1894-1906) var Frakland skakað av tí, sum seinni fekk heitið Dreyfus tilburðurin. Hesin tilburður avdúkaði rúgvus-mikla korrupsión í franska herinum og stjórnnini og hótti við at byta landið sundur í tveir partar: Fyri og ímóti Dreyfus.

Eg havi fyrr nýtt Dreyfus tilburðin til at lýsa justits-og karaktermorðini, sum Dagblaðið framdi síðst í 70unum og fyrst í 80unum gjørdi móti serliga sokall-aðum intellektuellum vinstrahallum, har ímillum William Heinesen. Men púra vanlig menniskju vóru um at fáa tilveruna lagda í oyði av teirra skrivning.

Tá klappaðu teir somu menn, sum í dag hava framt tað, sum eg havi valt at kalla "Størsta karaktermor-ið í nýggjari tíð" í sínar smáu hendur, og herar min-ir vóru eymir av øllum klappunum eg fingi frá somu monnum.

Í hesum føri ætli eg at nýta Dreyfus tilburðin til at vísa á, at Anfinn Kallsberg

hann gjørdist offur fyri ómenniskjansligari viðferð. Kona Dreyfus og bróðir hennara, Mathieu stríðast samstundis fyri at finna tann ella teir veruliga seku. (Til sammetingar kann eg nevna, at seinasta stigið í "Anfinn Kallsberg tilburð-inum" er at hann eisini er "politiskt dømdur" til tign-arlækkan.)

1895

Á miðjum sumri fær ober-stlöytanturin Piquart frænir av, at tað er majorur-in, Esterhazy greivi, sum hevur skrivað Bordereauði. Tianverri setur krígráð-harrin seg ímóti at sakin verður reist av nýggjum.

15. oktober 1894

Dreyfus Kapteynur verður handtikin fyri hásvikagerð orsakað av einum ikki dag-festum og ikki undirskriv-aðum skjalið, sum fekk heitið "Bordereauði", har nakrir franskir hernaðarlig-ir loynidómar verða um-røddir. Dreyfus verður ákærður fyri at hava lati týskinum hetta skjalið.

22. desember 1894

Dreyfus verður av krígs-rættinum dømdur til liv-langt fongsul, tignarlækkan og burtursøgn til "Djevla-oyinna" (Cayanne), har

Leblais um málið. Sakfø-arin letur vitan sína viðari til senatorin Scheurer-Kestner. Eftirmaður Piq-arts, Henry oberstur visti, at Dreyfus var ósekur, men setti seg ímóti eini endur-skóðan av dóminum "til tess at verja franska herin".

1897

Nýggj prógv verða løgð fram um, at Esterhazy er tann seki, og hesuferð er tað svágur Dreyfus, sum leggur prógvini fram.

Esterhazy verður tó fri-kendur 11. januar 1898 á ein ógvuliga forargiligan hátt. Dagin eftir útgevir Emil Zola kenda ákærunitið "J'accuse" (Eg ákæri). Zola verður dømdur at sita í 1 ár, men flýggjar til London. Piquart verður koyrdur úr herinum.

1898

Hetta summarið gerst Cavaignac krígráðharri og roynnr hann at leggja eftir Dreyfus við "Dossierinum" sum grundarlag. Eitt av teimum 3. brotunum sigst at hava verið "ógvuliga av-dúkandi". Stutt eftir avdúk-ar generalstáburin, at Dos-sierið er eitt falsskjal,

skrivað av Henry obersti. Henry verður tí handtikin, men tekur livið av sær í fongslinum. Samstundis flytir Esterhazy til London. Ein samdur krígsrættur av-ger nú, at Dreyfus skal fyri rættin í Rennes. Samstund-is sigur Esterhazy úr London, at tað var hann, sum skrivaði Bodereauði.

Rættarsakin er ein stórus sjónleikur. Sakførarin hjá Dreyfus slær fast, at har var ikki eitt einasta prógv um, at Dreyfus var sekur.

Hóast hetta, so verður Dreyfus dømdur at sita í 10 ár og tignarlækkanin verður styrkt. Stjórnnin bjóðar siðani Dreyfus at verða náðaður og Dreyfus tók av til tess at fáa møguleikar at prógva, at hann var ósekur.

1900

Dreyfus fær amnesti.

18. juli 1906

Dreyfus verður fullkomi-liga frikendur og gerst maj-orur í herinum við Píqart sum generalmajori.

Tað tók ellivu ár aðrenn rættvisnin sigraði í Dreyfus tilburðinum.

Dreyfus fekk tó ikki

Sosialurin

Blaðfólk: Aki Berttholm aki@sosialurin.fo Eyðun Klekstein eydun@sosialurin.fo Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo Heri á Rógvi heri@sosialurin.fo Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo Solby Eliassen solby@sosialurin.fo Dagfinn Olsen dagfinn@sosialurin.fo Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo Páll Holm Johannesen pall@sosialurin.fo Heini í Skorini heini@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Finnbjørg Nattestad finnbjorg@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:

Postsmoga 231
Nólsoyar Pálsgota 1, 700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo
Sosialurin í Suðuroy:
tel. 375364 fax 375464
tel. 220727
e-post: aki@sosialurin.fo
e-post: dagfinn@sosialurin.fo
Sosialurin í Eysturoy:
Postsmoga 143, Saltangará
tel. 447820 fax 449520
tel. 228909
e-post: vilmund@sosialurin.fo
Sosialurin í Vágum:
360 Sandavágur
tel. 333820, 220507 fax 333720
e-post: edvard@sosialurin.fo
e-post: vagar@sosialurin.fo

Uppseting/prent:

Uppseting: Hestprent

Prent: Prentmiðstöðin

Útgevvari:

Sp/F Sosialurin

Avgreiðsla:

Mán.-frí. 8-16

Argjavegur 26,

Tel. 341800, Fax 341801

Postadressa:

Postboks 76, 110 Tórshavn

E-mail:

post@sosialurin.fo

lysing@sosialurin.fo

lysingartorg@sosialurin.fo

varp@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað

mánadag-fríggjadag klokkan 14⁰⁰

Skráir og ummælir Hvønn fríggjadag

VARPIÐ
20 síður heft, - so tað heldur alla vikuna
SvF • DR1 • DR2 • BBC Prime • Canal+ • Canal+ Gul • Canal+ Blá • TV Danmark 1 • TV Danmark 2 • 3+ • DK 4 • TV 1000 • TV3 dk
Animal Planet • BBC World • CNN • Cartoon Network • Discovery Channel • Euro Sport • MTV • National Geographic
TGM • Travel Channel • VH1 • TV2 Zulu • GOD Channel • Lindin • Útvarp Føroya • Rás 2